Prvi mednarodni geografski znanstveni simpozij Preobrazba podeželja v času tranzicije in vključevanja v Evropsko unijo (Transformation of rural areas in the conditions of transition and integration into the European Union, Kupres (Bosna in Hercegovina), 7.–10. maj 2009)

Mednarodno znanstveno posvetovanje je potekalo v organizaciji Fakultete prirodoslovno-matematičnih in izobraževalnih ved iz Mostarja, Geografskega društva Hercegovine ter Federalnega ministrstva za okolje in turizem. Simpozija se je udeležilo več kot 100 udeležencev iz Nemčije, Madžarske, Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine (BiH) in Srbije, ki so predstavili 64 referatov (objavljeni so njihovi povzetki, v pripravi je tudi monografija z izbranimi prispevki).

Podeželje v tranzicijskih državah je zaradi svoje zgodovinske dediščine, specifičnih naravno- in družbenogeografskih potez ter dinamike sodobnih procesov izjemno raznoliko (glede gospodarske razvitosti, demografskih teženj, pokrajinskih struktur, v funkcijskem in fiziognomskem smislu itn.), po drugi strani pa podeželje zaradi globalizacije in prestrukturiranja doživlja močan pritisk uniformiranosti in standardizacije. Zlasti v tranzicijskih državah, ki so bile izpostavljene ali učinkom vojne in povojne obnove ali pa se (obrobno, obmejno, gospodarsko manj razvito) podeželje že desetletja demografsko prazni, se pojavljajo različni pristopi k revitalizaciji podeželja na lokalni/regionalni/nacionalni ravni.

Simpozij je bil sestavljen iz dveh delov: prva dva dneva sta bila namenjena predstavitvi referatov, tretji pa strokovni ekskurziji. Uvodni plenum je izpostavil nekatere ključne tematike preučevanja podeželja, povezane zlasti s problemi tranzicijskih držav (učinki ciklične migracije v Vzhodni in Jugovzhodni Evropi, dinamični in strukturni problemi podeželja, vpliv turizma na preobrazbo podeželja, razvojne perspektive hribovitih območij, možnosti rabe predpristopnih skladov EU). Nadaljnje delo je potekalo v sekcijah (naravno- in družbenogeografski dejavniki razvoja podeželja, nove funkcije podeželja). Kljub na videz precej klasično zasnovani organizacijski shemi so se znotraj posameznih sekcij razvile zelo živahne razprave. Pod vodstvom lokalnih geografov smo imeli na koncu še dve bogati strokovni ekskurziji: 'krajšo' (izviri Plive) in 'daljšo' (Kupres, Bugojno, Rostovo, Makljen, Ščit, Blidinje).

Zadnji dan konference je razširjeni znanstveni odbor pripravil glavne zaključke srečanja, s katerimi je opozoril na:

- raznolikost podeželskih območij v tranzicijskih državah, ki je posledica različnih pogojev družbenogospodarskega razvoja, načina preoblikovanja prejšnjega sistema (po mirni poti ali z vojno) in njihovega položaja v odnosu do EU (status članice ali v pridružitvenem procesu);
- raznovrstnost razvojnih procesov in problemov na podeželju (od ekstremnega demografskega propadanja in ekstenzifikacije kmetijske proizvodnje do velikih okoljskih pritiskov in izgube kmetijskih zemljišč itd.) ter specifičnost razvojnih pristopov;
- ključno vlogo podeželja pri ohranjanju lokalne/regionalne identitete;
- potrebo po širjenju in intenziviranju znanstvenega raziskovanja podeželja v tranzicijskih državah ter zlasti po okrepljeni vlogi geografije pri reševanju problemov lokalnega in regionalnega razvoja;

- pomanjkanje koordinacije med različnimi akterji na različnih ravneh kot enega temeljnih vzrokov skromnih učinkov razvojnih politik na podeželju;
- izjemen pomen saniranja negativnih razvojnih teženj, na povečanje konkurenčnosti kmetijske proizvodnje in gospodarske raznovrstnosti ter posledični dvig kakovosti življenja na podeželju;
- potrebo po osveščanju in obveščanju javnosti o podeželju in njegovih problemih.

Prvo srečanje v Kupresu tako zaznamujejo izjemna organizacija, prijaznost lokalnega prebivalstva, zavidljivo visoka strokovna raven prispevkov, osvežitev starih in ustvarjanje novih raziskovalnih mrež, kar je zelo dobra popotnica za naslednje (predvidoma bienalno) znanstveno srečanje.

Irma Potočnik Slavič